

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *A kompromittált millió*

Forrás: *Az Újság*

Bp

(Hely)

1923. 8. 28

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

024.42

Hely

Idő

"1923

A kompromittált millió

Azt olvasom, „a könyv alkonya” érkezett, a németek nem vesznek könyvet, de a tudományos kiadók már meg is szüntették a könyvek nyomását. Néhány hónappal ezelőtt egy könyvet akartam venni, kértek érte tizenegyezer márkát, ezt sokallottam, azelőtt tán tíz márká volt, ma az ára, ugyanannak a könyvnek, tán ugyanannak a példánynak: tizenegy millió. Ez azért van, mondják, mert ma tizenegy millió nem több, mint akkor tizenegyezer márká volt. Ennyire elértéktelenedett a német pénz. Vagy nevet váltott? Van-e mindenkinek, akinek azelőtt tizenegyezer márkája volt, ma tizenegy milliója? Akkor miért nevezik a tízezer márkát milliónak? Szóval a millió alaposan kompromittálva van. Emlékszem, valamikor Stinnest nagy áhitattal milliárdosnak mondták, Németország leggazdagabb emberének. Ma ez személyes sértésszámba menne. Ma legalább is billiárdos, ha ugyan ez is nem alábecsülése az ő vagyonának, mert a billiókban még nem vagyunk oly járatosak. A német tisztviselőknak augusztus elsején három havi fizetésüket utalványozták ki előre. Az egyik, nem a legnagyobb fizetésű, kapott ötszázmilliót. Ez még a volt pénzügyminiszter ténykedése volt és nagy botrányt okozott. De mennyi ez az ötszázmillió igazában? Ki méri meg? Min méri? A vaj, vagy a kenyér, vagy a hus árán? De néha ing is kell, vagy felöltő, vagy cipő. Mit érnek azok az ugynevezett átlagszámok? Nagy a zürzavar, de az bizonyos, hogy mindenki milliomos, tehát senki se az, a milliomos ma-holnap gunynév lesz, amely annyit je-

lent, mint éhenkórász, nincsetlen, semmi ember. Mit tegyünk? Siessünk a kompromittált millió hirnévének helyreállítására? Nevezzük az egymillió márkát egy, vagy öt, vagy tíz márkának? Ki akarja ezt? Ugy látszik, senki se akarja. Ha egy kicsit hivalkodni kell, mégis jó azt mondani: ez egymillióba került! Ha pedig valamit nem akarunk megvenni, akkor azt mondjuk: drága, egymillióba kerül. A szónak nemcsak értelmi tradíciói vannak, hanem érzelmié is. A millió mégis millió. Vagy tán valamikor ismét az lesz. Tapadnak hozzá régi, szép emlékek. A bankár elmondja, hogy mikor ő az első milliót szerests, nagy dolog volt, a többi már magától ment. Az elsőhöz kellett tíz év, a másodikhoz még tíz nap se. A csunya jelen eltűnik, a múlt rózsaszínben ragyog. Oly kellemes dolog azt mondani, lesz még szőlő, lággy kenyér.

De a könyv alkonyába bele nem nyugszunk. Nem azért nem, mert a mi valutánk a némethez képest nemes valuta, — ki tudja a jövődöt? — hanem azért, mert a könyv halhatatlan, halhatatlanabb, mint maga a nap, mert az mégis este eltűnik, míg a könyvnek sokszor épp ekkor virrad. A könyvnek nem alkonyodhatik. Igaz, hogy vannak, akik legelőször a könyvről mondanak le, de azok nem számítanak. Amit azok vesznek, az rendesen jobb, ha meg se jelennek. A német kiadók megszüntették a könyvek nyomtatását, de mely kiadók? Bizonyosan nem Gruyler, és ha ő igen, akkor nem Toubre, nem Brockhaus, nem Enke, nem Cotta és hány van még. Világcégek. Mert a német tudományos könyv nagy exportcikk. Azt veszik Angliában, Amerikában, Ázsiában, mindenütt. Sok könyv csak azért je-

lenhetik meg, mert eladják külföldön, Svájcban, talán Franciaországban is, főleg ha kissé titokban történhetik. Ha egyébként a német kiadók némi szünetet tartanak, az éppenséggel nem baj, van ott elég könyv készletben. Az év első felében oly óriási volt a kiadói tevékenység, hogy igazán azt kell kérdezni, ennek a rengeteg sok könyvnek van közönsége? A legdrágább könyvek, képekkel, gyönyörűen kiállítva. Itt legfeljebb rövid szünetről lehet szó. De még ez se lesz. Ugyanigy vagyunk mi is. Soha nem volt annyi kiadónk, mint most. Vannak köztük féllénkek, de akik értenek a dologhoz, azok tevékenyek, bátrak, bizakodók. Ha panaszkodnak, ne higgyünk nekik nagyon. Mindig panaszkodnak, mint a gazdák, de mindig aratnak. Nem akarom a panasz-üzletüket rontani, de részvevő könyvek igazán nem állnak rendelkezésemre. Ne is legyen ok rá. A magyar könyv nem exportcikk ugyan, még amerikai üzletünk is rossz, de a magyar könyv féltett kincsünk, mely többet ér, mint a fórumon elhangzó szónoklatok. Nem lehet mondani, hogy világra, vagy legalább országra szóló alkotások nagyobb számban jellennének meg, de irodalmunk színvonala tisztességes és egyengeti az utat a jobb alkotások számára. Várjuk a jó, a nagy írókat, amint várjuk minden téren a vezéreket, a vezérségre termetteket. Ne ülünk föl a sopánkodóknak, akik a magyar és a német könyv alkonyát hirdetik, ez nem árt ugyan nagyon, de semmiestire sem használ. Az azonban nem ártana, ha a köz-könyvtárainknál hatékonyabban el tudnók látni azokat, akik a drága kül- és belföldi könyveket meg nem tudják venni, de nagyon szeretnek olvasni. Nem lehetne egy tudományos olvasókört

alakítani erre a célra? Egyébként nagy meglepődéssel láttam, hogy a Fővárosi könyvtár talán többet tesz e tekintetben, mint a nagy tudományos testületek könyvtárai. Ott igazán találni legujabban megjelent könyveket, melyeket más könyvtárak nem hozatnak meg. Itt nem lehet azt mondani, nincsen pénzünk, minden az emberekön fordul meg, azok szakértelmén és jóakarátán. De nálunk a könyv amily fontos, oly keresett cikk és ami jó könyv jelenik meg francia vagy angol nyelven, a német könyveket nem is számítva, az itt mind vevőkre talál. A könyv alkonyáról nem lehet szó. Legfeljebb néha el van borulva az ég, de állandó rossz idő itt lehetetlen.

Alexander Bernát.